

debatt@klassekampen.no

KRONIKK
& DEBATT*Dersom kjærlighet er hat,
bør vi klare oss foruten*

HAUK

Kristendommen skal ikke tilpasse seg samfunnet, men utfordre det.

Motkultur

Eivor Oftestad

I GOD TRO

«Som sosialist begynner jeg å lure på om det er KrF som nå tar best vare på mine verdier.» Dette utbrøt min ikke-kristne venninne sist gang vi møttes. Ifølge henne var KrF – og Rødt, når hun tenkte seg om – nå de troverdige partiene som sto imot tidsånden og som forpliktet seg på grunnleggende verdier. Sosialismen har blitt for pragmatisk, mente hun og savnet absolutter som ikke kunne forhandles bort. Det handlet om å ivareta de svakeste i samfunnet, om flyktninger og om klima. Nå er det ingen regel at det partiet med «kristelig» i navnet nødvendigvis er det mest kristne partiet, men spørsmålet hennes minnet meg på kristendommens rolle som motkultur.

Kristendommens kjerne gjennom historien har vært å være motkultur, ikke å være premissleverandør for verdier, hevdet Trond Berg Eriksen nylig i et foredrag på Menighetsfakultetet. Allerede før det var gått 150 år av vår tidsregning, holdt den kristne menigheten i Roma liv i mer enn 10.000 gamle, syke og krøplinger, forteller han i Alf van der Hagens bok «Håpet er hellig». Dette var noe naboene ikke kunne skjønne – hva skulle man med alle disse som ikke fylte noen nyttig og lønnsom funksjon i samfunnet? Og hva med alle pikebarna? Mens de kristne var imot abort og spedbarnsdrap, klipte romerne flest vekk pikebarn over en lav sko. Det var helt rasjonelt; de kunne jo ikke bli soldater.

Følger vi Peter Singer, er det kanskje ikke opplagt hva vi skal tenke om dette. Da kristendommen kom til nord, forbød Olav den hellige å sette barn ut i skogen. Også her stred kristendommen mot all fornuft i et samfunn hvor ressursene var knappe og arbeidskraft betød alt.

Fordi kristendommens kall er å være en motkultur, oppleves det tamt og platt når «Olavs-arven» feires som verdigrunnlag i samfunnet, hevdet Trond Berg Eriksen. Hvis Olav er aktuell i dag, er det ikke på grunn av en verdiarv, men fordi vi som samfunn nå befinner oss i nærheten av Olavs utgangspunkt, påsto han.

De fleste vil selvsagt protestere på denne ubehagelige påstanden. Vi er jo mye mer humane enn på den tiden. Det er klart – vi er så humane at vi snart går inn for avlivning som terapi. Singers uttalelser om eutanasi og avlivning av nyfødte funksjonshemmede kalles kontroversielle, men hvem vil med hånden på hjertet si at de ikke tror synspunktene hans vinner terreng? Det

VERDIKRIGER: Olav den hellige feires som hele Norges konge, men i sin tid gikk han imot samfunnets normer, skriver Eivor Oftestad. Her fra Stiklestad. FOTO: GORM KALLESTAD, NTB SCANPIX

handler ikke om at han er så innmari smart og har så stor påvirkningskraft. Det handler om at det han hevder uttrykker tidsåndens rasjonalitet. Derfor er det ikke minst på dette feltet det er viktig å være motkultur. Og derfor er det ikke bekymringsverdig om kristendom og kultur nå skiller lag. I foredraget var Trond Berg Eriksens poeng at det er

«Staten er ikke moralsk om den overlates til seg selv»

langt mer problematisk om kristendommen *tilpasser seg* kulturen.

Det premisset som, mer eller mindre vellykket, har fulgt den kristne tradisjonen, nemlig menneskets absolutte verdi, er hos Singer byttet ut med et paradigme som handler om lidelse versus velvære. I dette paradigmet har ikke mennesket absolutt verdi. Det har en *pragmatisk* verdi. Når det tillates å terminere fostre med Downs og argumenteres for å avlive funksjonshemmede spedbarn, så handler det ikke om at de har mindre verdi enn oss, det handler om at vi alle egentlig er uten verdi. Resten handler om å veie fordeler og ulemper.

Jeg mener vi ikke skal gi opp tanken om menneskeverdet. For, som den kloke idéhistorikeren også holdt frem, staten er ikke moralsk om den overlates til seg selv. Noen må insistere på det som ikke

kan forhandles bort, om det så er begrunnet i et mysterium. Kanskje mysteriet er det vi trenger for å ikke gå på akkord når de store utfordringene kommer oss i møte.

Samtalen med min venninne handlet nettopp om store utfordringer: flyktninger og klima. Vi gikk videre til spørsmålet: Kan man være kristen og stemme Høyre? De andre rundt bordet mente nei, jeg mente ja.

Kristendommens rolle som motkultur er ikke partipolitisk. Og hvorfor ikke? Jo, fordi Jesus antakelig vært hadde en svært dårlig politiker. Den etiske fordringen er langt mer radikal enn noe politisk parti kan bli. Den er et kall til oppbrudd og handling hvor enn du snur deg.

Jeg er ganske sikker på at det finnes ulike politiske løsninger på komplekse problemer. Men for å være motkultur må man ha en tanke om hva som er umistelig og ikke gjenstand for forhandling, og like viktig: en tanke om hvorfor det er det.

Eivor Oftestad, forfatter og forsker i kirkehistorie, Det teologiske Menighetsfakultet
eivor.a.oftestad@mf.no

Lars Gule, Bjørn Olav Utvik, Eivor Oftestad, Mina Bai og Anne Kalvig skriver om religion i Klassekampen hver torsdag.

PÅ TEPPE

Sju magre

På dn.no leser vi:

Risikoen for ragnarok er høy. Sjefstrateg frykter syv år med fallende boligpriser.

Side om side med denne profetien får vi en annen fra Stephen Hawking:

Spåmann

Jorden er en brennende ildkule om 600 år.

Sistnevnte høres mer ut som **ragnarok** for oss, men kanskje ikke for Dagens Næringslivs lesere.

Jordens treller

Følgende tittel møter oss i samme nettavis:

Riksrevisjonen advarer: Nav har ikke kontroll på de som mottar dagpenger.

De kunne nesten forveksles med frie folk.

Skam deig!

Fanaposten rapporterer fra Skjold, der **en deig var i ferd med å heve seg ut over breddene på søppelkassa** den var kastet i. Det viste seg at deigen stammet fra en opplæringsseanse på en ny pizzarestaurant som skulle åpne på stedet.

Det er mulig **effekten av gjær på pizzadeig** burde vært understreket litt mer i opplæringen.

Heia Norge

VG feirer det danske fotballandslagets VM-billett med tittelen **Kongen av Danmark** og et bilde

Kong Christian

av lagets norske trener Åge Hareide.

Hvis noen er dansk fotballkonge i dag, er det nok heller **Christian Eriksen**, som scoret tre mål i den avgjørende kampen mot Irland.

Røver bare det vi må

Café sjarm i Ski sentrum har hatt innbrudd, melder Østlandets Blad.

Tyven har fått med seg flere ruller med søppelsekker, såper og håndkremer, forteller Unni Merete Kongsten til avisa.

Her har Kasper, Jesper og Jonatan åpenbart vært på ferde.

teppet@klassekampen.no